

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστώ κι εγώ την κα Κορομπίλη. Κάνω κι εγώ μια πολύ σύντομη σύνοψη αυτών που ακούσαμε.

Ο κ. Τζεκάκης μας μίλησε γενικά για τη θέση και τις σχέσεις του διευθυντή της βιβλιοθήκης με την επιτροπή της βιβλιοθήκης και τη θέση γενικά της βιβλιοθήκης σε σχέση με τη διοίκηση του πανεπιστημίου. Ο κ. Παπάζογλου μας έδωσε ένα μοντέλο το οποίο θα λειτουργήσει, ελπίζουμε σύντομα στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Η κα Κορομπίλη μας μίλησε για πολύ-πολύ συγκεκριμένα θέματα αλλά πάρα πολύ σημαντικά, που τα αντιμετωπίζουν όλοι αυτοί που έχουν ενεργείς υπηρεσίες προς τους χρήστες, το θέμα της χρέωσης.

Θα ήθελα να ρωτήσω τα μέλη του Τραπεζιού αν έχουν να κάνουν κάποια ερώτηση στους ομιλήσαντες ή κάποια διευκρίνηση ή κάποια προσθήκη σ' όλα αυτά που ελέγχθησαν εδώ πέρα, και μετά θα δώσω το λόγο στο ακροατήριο.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ν. ΖΑΧΙΩΤΗ

Ήθελα να ρωτήσω γιατί τίθεται θέμα περί αυτονομίας των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών, ήσαν αυτόνομες μέχρι σήμερα και αντιμετωπίζονται με αυτόν τον τρόπο; Ήταν αυτοτελείς και αποκεντρωμένες υπηρεσίες που υπάγονται στα ΑΕΙ;

Το επόμενο που ήθελα να πω σε σχέση με τους οργανισμούς. Συμφωνώ απόλυτα. Κι εμείς στο δικό μας το Ίδρυμα έτσι το περάσαμε. Και θέματα που πρέπει να αντιμετωπίζονται κάθε τόσο, όπως η χρέωση δηλαδή, εξαρτάται από διάφορες αλλαγές, δεν μπορούν να είναι πάγιες για 2-3 χρόνια. Έναν κανονισμό δεν τον αλλάζεις κάθε χρόνο. Δίνουμε τη δικαιοδοσία, είτε είναι δωρεές είτε για διάφορα θέματα, στο διευθυντή και στη σύγκλητο, που είναι το ανώτερο όργανο που αποφασίζει, να αποφασίζει για τέτοιου είδους αλλαγές, να ρυθμίζει τέτοιου είδους θέματα. Νομίζω ότι δεν μπορούν να καταγράφονται στον κανονισμό. Ευχαριστώ.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κ. ΜΑΝΩΛΙΚΑΣ

Συμφωνώ κι εγώ απόλυτα με αυτά που προδιέγραψε ο κ. Τζεκάκης, ιδιαίτερα σ' ό,τι αφορά τα προσόντα τα οποία πρέπει να έχει ένας διευθυντής βιβλιοθήκης. Εκείνο το οποίο θέλω να επισημάνω όμως είναι ότι το κάθε πανεπιστήμιο έχει τις ιδιαιτερότητες του σ' ό,τι αφορά την οργάνωση των βιβλιοθηκών. Είδαμε ένα πολύ ωραίο μοντέλο που μας έδειξε ο κ. Παπάζογλου, το οποίο θα ήταν ευχής έργο να μπορούσε να εφαρμοστεί παντού. Αλλά δεν είναι ρεαλιστικό για άλλα πανεπιστήμια, όπως επί παραδείγματι το δικό μας.

(Αλλαγή κασέτας - μικρό κενό)

Κ. ΜΑΝΩΛΙΚΑΣ (συνεχίζει): ...έχουμε κάνει προσπάθειες να τις περιορίσουμε τουλάχιστον σε όσες είναι τα Τμήματα. Επομένως, ένα μοντέλο δεν μπορεί -κι εδώ θέλω να καταλήξω- δεν μπορεί να εφαρμοστεί γενικά για όλες τις περιπτώσεις των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στα Πανεπιστήμια.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Τζεκάκης έχει το λόγο.

Μ. ΤΖΕΚΑΚΗΣ: Απλώς ήθελα να δώσω ορισμένες διευκρινήσεις σχετικά, γιατί δε θέλω να παρεξηγηθώ. Η εικόνα του διευθυντή που παρουσίασα προηγουμένως απαιτεί πάρα πολλές προϋποθέσεις. Και από την άλλη μεριά, αναγνωρίζω τις δικαιολογημένες ανησυχίες της ακαδημαϊκής κοινότητας, στην περίπτωση που τη θέση σ' ένα τόσο κρίσιμο πόστο την έχει ένας άνθρωπος, που δε συγκεντρώνει αυτές τις δυνατότητες και ικανότητες. Φυσικά, δημιουργείται η ανάγκη ότι αυτός ο άνθρωπος θα πρέπει να είναι δίπλα σε ένα σώμα ακαδημαϊκών, οι οποίοι να έχουν γνώμη γι' αυτά τα πράγματα που τους αφορούν και που τους ενδιαφέρουν.

Εγώ προσωπικά τις βλέπω απόλυτα φυσιολογικές και δικαιολογημένες αυτές τις ανησυχίες και γι' αυτό στην περίπτωση τη δική μας, στην Κρήτη, έχω προτείνει ότι εάν δε βρεθεί το κατάλληλο πρόσωπο, τότε διορίζεται ένας προσωρινός Διευθυντής από τα μέλη του προσωπικού, και σ' αυτήν την περίπτωση οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Βιβλιοθήκης είναι αυξημένες. Δηλαδή, το νόημα της δικής μου πρότασης είναι ο διευθυντής να είναι μια προσωπικότητα που να είναι πραγματικά σε επίπεδο ακαδημαϊκό και μάλιστα η επιλογή του να γίνεται με ακαδημαϊκές διαδικασίες. Και μάλιστα, προτείνω στην επιλογή του διευθυντή να συμμετέχουν διευθυντές βιβλιοθηκών εκτός του πανεπιστημίου, εκ των οποίων μάλιστα να είναι ένας ξένος διευθυντής βιβλιοθήκης κι ένας Έλληνας. Με αυτές τις προϋποθέσεις προτείνω τις αυξημένες αρμοδιότητες του διευθυντή. Βεβαίως, συμφωνώ ότι, αν δεν υπάρχουν αυτές οι προϋποθέσεις, τότε το πράγμα μπορεί να είναι πολύ επικίνδυνο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Υπάρχει από μια ερώτηση ακόμα. Πρώτα είναι ο κ. Κλαυμόπουλος και έπειτα ο κ. Κεχαγιάς.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Ι. ΚΛΑΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

Μια παρατήρηση μόνο. Δε βλέπω -κανένα λόγο γιατί να μη μπορεί να εφαρμοστεί το μοντέλο μιας κεντρικής μονάδας, ανεξάρτητα αν θα 'ναι κεντρική βιβλιοθήκη σα φυσική μονάδα ή σα μονάδα διαχείρισης. Δε βλέπω λοιπόν κανένα λόγο γιατί δεν μπορεί να εφαρμοστεί το μοντέλο κεντρικής μονάδας διαχείρισης, η οποία διαχειρίζεται υπηρεσίες και προσωπικό μαζί με διάφορα παραρτήματα, είτε είναι περιφερειακές βιβλιοθήκες είτε βιβλιοθήκες τμημάτων είτε είναι βιβλιοθήκες σχολών. Γιατί, ως γνωστόν, ο νόμος κανονικά επιτρέπει μόνο μέχρι βιβλιοθήκες τμημάτων, δεν αναγνωρίζει τίποτα χαμηλότερο από βιβλιοθήκες τμημάτων.

Δε βλέπω κανένα λόγο, γιατί αυτό το μοντέλο να μην έχει γενική εφαρμογή. Δε βλέπω ουσιαστικές δυσκολίες στην ίδρυση σ' όλες τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες κεντρικής μονάδας διαχείρισης υπηρεσιών και προσωπικού. Άλλωστε, οποιοδήποτε σύγχρονο εγχειρίδιο Library Management ανοίξει κάποιος, θεωρεί σα βασική προϋπόθεση επιτυχίας μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, την ύπαρξη κεντρικής μονάδας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Κεχαγιάς έχει το λόγο.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Χ. ΚΕΧΑΓΙΑΣ

Μια παρατήρηση θα ήθελα να κάνω. Στα οποιαδήποτε πλαίσια συντάσσονται οργανισμοί, είτε μεμονωμένοι βιβλιοθηκών είτε οργανισμοί λειτουργίας διοικητικών υπηρεσιών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, σίγουρα θα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι το προσωπικό, το οποίο έχει προσληφθεί στα πλαίσια του Κοινοτικού Πλαισίου, καλύπτει πάγιες ανάγκες, τις οποίες ουδέποτε τα ιδρύματα ή η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας είχε αντιμετωπίσει, με αποτέλεσμα να έχουμε σοβαρές ελλείψεις. Και με αυτόν τον τρόπο, με τη χρηματοδότηση που έγινε σήμερα, πραγματικά γίνεται μια αναζωογόνηση του χώρου, η οποία οφείλει να διατηρηθεί ανεξαρτήτως τρόπου προσλήψεως του προσωπικού. Και προς αυτήν την κατεύθυνση θα πρέπει μελλοντικά να στραφούν οι προσπάθειες όλων μας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Και μια τελευταία διευκρίνηση από το panel, από τον κ. Ζάχο.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Γ. Κ. ΖΑΧΟΣ

Έχω ήδη καλυφθεί σε πολλά ζητήματα που θα μπορούσα να θέσω σχετικά με τους εσωτερικούς κανονισμούς. Μακάρι το μοντέλο που ανέφερε ο κ. Τζεκάκης ως προς την επιλογή διευθυντών, μακάρι να μπορούσε να εφαρμοστεί. Δεν ξέρω πώς θα μπορούσε να φύγει κανείς έξω από τη δημοσιού-παλληλία κι έξω από διαδικασίες. Μακάρι να μπορούσε.

Εκείνο το οποίο εγώ θεωρώ πρωταρχικής σημασίας είναι ότι ένας εσωτερικός κανονισμός βιβλιοθήκης ενός ΑΕΙ θα παίρνει οπωσδήποτε υπόψη τις ιδιομορφίες τις οποίες θα 'χει κάθε ΑΕΙ αναγκαστικά. Δε μπορεί το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας να μιλήσει για μια κεντρική βιβλιοθήκη. Είναι αστείο, αφού είναι ήδη ανεπτυγμένο σε 3-4 πόλεις. Εκείνο το οποίο θα πρέπει να υπάρξει στον εσωτερικό κανονισμό είναι ότι -για μένα είναι μια πρόταση- το πανεπιστήμιο τάδε έχει μια και μοναδική πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη. Κι από εκεί και κάτω, αυτή η μία και μοναδική βιβλιοθήκη έχει έναν και μόνο διευθυντή βιβλιοθήκης, ο οποίος μιλάει εξ ονόματος αυτού του ιδρύματος και εξ ονόματος αυτής της βιβλιοθήκης.

Από 'κει και πέρα, τα οργανωτικά είναι αυτά που είπαμε για επιτροπές, για το 'να και το άλλο. Όλες οι άλλες βιβλιοθήκες είναι παραρτήματα αυτής της μίας και μοναδικής πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης και επίσης όλο το προσωπικό, το οποίο βρίσκεται και έχει αποκλειστική απασχόληση σ' οποιαδήποτε από αυτές τις περιφερειακές βιβλιοθήκες, εντάσσεται σε μια ενιαία δομή διοίκησης προσωπικού. Τα διαδικαστικά, τις λεπτομέρειες κλπ. δεν είναι επί

του παρόντος. Δεν έχουμε και χρόνο να συζητήσουμε, μπορούμε να συζητάμε μέρες γι' αυτό το θέμα. Για εμένα οι τρεις αυτές προϋποθέσεις είναι καθοριστικές, για να πει κανένας ότι έχω πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη. Σα-φώς, και μακάρι να μπορέσουμε να πάρουμε σχήματα και να έχουμε φυσικές ενοποιήσεις και να έχουμε κεντρικά κτήρια κλπ.

Αλλά, όπως ανέφερα, υπάρχουν ιδιομορφίες τις οποίες θα πρέπει να τις λάβουμε υπόψη μας. Ακόμη και αυτό το μοντέλο που ανέφερε ο κ. Παπάζο-γλου για εμένα μπορεί να λειτουργήσει. Και αν θέλετε, αυτός είναι ο σχεδιασμός του εσωτερικού κανονισμού, που εγώ υπέβαλα αυτή τη στιγμή και είναι υπό έγκριση στη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ακόμα και αυτό το μοντέλο μπορεί να λειτουργήσει, να διαχέει αυτά τα Τμήματα Εξυπηρέτησης Προσωπικού κλπ., να τα διαχέει μέσα στα παραρτήματα.

Ι. ΚΛΑΨΟΠΟΥΛΟΣ: Για να μη δημιουργηθεί καμία παρεξήγηση. Όταν μίλησα πριν, δε μίλησα για κεντρική βιβλιοθήκη σε φυσικό χώρο. Μίλησα για κεντρική μονάδα διαχείρισης. Φυσικά, συμφωνώ ότι η πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη πρέπει να είναι μία και ενιαία. Απλά, πρέπει να υπάρχει ένα κέντρο διαχείρισης και συντονισμού υπηρεσιών, πόρων, προσωπικού, κλπ. Τώρα, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις που υπάρχουν σε κάθε Πανεπιστήμιο, γεωγραφικές ή οτιδήποτε άλλο, το ίδιο το πανεπιστήμιο θα καθορίσει αν θα υπάρχει ή δε θα υπάρχει και φυσικός χώρος κεντρικής βιβλιοθήκης. Συμφωνούμε απόλυτα. Δε διαφωνούμε σε τίποτα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Περιμένω ανατάσεις χειρών. Ας ξεκινήσουμε με την κα Μαρούλη. Μπορείτε να ζητήσετε διευκρινήσεις ή να κάνετε οποιαδήποτε παρατήρηση ή μια 2/λεπτη τοποθέτηση.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Β. Ι. ΜΑΡΟΥΛΗ

Μια ερώτηση ήθελα να κάνω σε όλους τους συμμετέχοντες στο Στρογγυλό τραπέζι, που έχει να κάνει με το εάν έχει εξεταστεί η σκοπιμότητα ύπαρξης κάποιου τμήματος, το οποίο να ασχοληθεί με το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την προώθηση νέων υπηρεσιών πληροφόρησης στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Το δεύτερο, το οποίο θα ήθελα να διευκρινίσω, είναι εάν στα προτεινόμενα αυτά οργανωτικά σχήματα ή και στους εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας έχει αντιμετωπιστεί θεσμικά ή οργανωτικά το ζήτημα της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των βιβλιοθηκονόμων. Και αν ναι, με ποια διαδικασία, ποιος θα είναι αρμόδιος, τι προφίλ θα πρέπει να έχει αυτός ο αρμόδιος; Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Τζεκάκης έχει το λόγο, για να απαντήσει στην ερώτηση.

Μ. ΤΖΕΚΑΚΗΣ: Βεβαίως ένα τμήμα της Βιβλιοθήκης θα πρέπει να ασχολείται με τα θέματα του horizontal development, τα θέματα των νέων τεχνολογιών. Και επίσης αρμοδιότητα ενός τμήματος της βιβλιοθήκης θα πρέπει να είναι το έργο της συνεχούς εκπαίδευσης του προσωπικού. Βεβαίως, ο οργανισμός από την άλλη μεριά δε μπορεί να είναι πάρα πολύ αναλυτικός.

Δηλαδή, δημιουργεί ένα-δύο όργανα ως τμήματα μιας βιβλιοθήκης που ασχολούνται με αυτά τα δύο θέματα. Κι επίσης, στον οργανισμό τίγεται με έμφαση η ανάγκη και για συνεχή εξέλιξη και προσαρμογή στις νέες τεχνολογίες και η ανάγκη εκπαίδευσης. Και μάλιστα αυτό αποτελεί ακόμα ένα επιπλέον επιχείρημα, ώστε τουλάχιστον ένα μέρος του προσωπικού να έχει ακαδημαϊκό status.

B. I. ΜΑΡΟΥΛΗ: Απλώς θα ήθελα λίγο μεγαλύτερη διευκρίνηση όσον αφορά το προφίλ του υπεύθυνου εκπαίδευσης, όποιος και αν είναι.

B. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ: Τι κάνουμε εμείς, θα σας πω, και πώς το κάνουμε στο Πολυτεχνείο. Επειδή το Πολυτεχνείο έχει Κέντρο Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης, η απόφαση που πάρθηκε είναι να μη γίνει Τμήμα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης μέσα στη Βιβλιοθήκη, αλλά σε συνεργασία με το Κέντρο Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης του Πολυτεχνείου να γίνεται η συνεχιζόμενη εκπαίδευση όλου του προσωπικού της Βιβλιοθήκης είτε αυτό είναι βιβλιοθηκονόμοι είτε είναι άλλων ειδικοτήτων.

B. I. ΜΑΡΟΥΛΗ: Να επιμείνω λίγο, συγχωρήστε με. Ποιος θα εντοπίσει συγκεκριμένα τις εκπαιδευτικές ανάγκες των βιβλιοθηκονόμων;

B. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ: Όπως καταλαβαίνετε, αυτή τη στιγμή στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ αυτό γίνεται από τους συμβούλους, οι οποίοι έχουν προσληφθεί γι' αυτό το θέμα, αλλά ουσιαστικά είναι αρμοδιότητα του διευθυντή.

K. ΜΑΝΩΛΙΚΑΣ: Αν μου επιτρέπετε δύο λέξεις, είναι θέμα το οποίο προβλέπεται σε επόμενη φάση του Στρογγυλού τραπέζιού, αλλά ίσως δε θα προλάβουμε και ας πούμε δυο λέξεις. Εγώ θα έλεγα ότι είναι εύκολο και ωραίο να φτιάχνουμε κανόνες και να προδιαγράφουμε ορισμένα πράγματα. Αλλά τα πράγματα πρέπει να τα αντιμετωπίζουμε στη βάση τους, ρεαλιστικά. Μπορεί να βάλουμε και να προδιαγράψουμε τον άνθρωπο, ο οποίος υποτίθεται ότι θα προωθεί αυτήν την εκπαίδευση. Αλλά η εκπαίδευση δε θα γίνει, εάν δεν αυτοοργανωθούν οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι, για να το απαιτήσουν και ενδεχομένως να το μελετήσουν και να το οργανώσουν μόνοι τους.

Και αυτή, νομίζω, είναι η πρόκληση στα προγράμματα αυτά, στα έργα αυτά τα οποία βρίσκονται σε εξέλιξη, σε ό,τι αφορά αυτά τα πακέτα εργασίας. Να οργανωθούν, να αυτοοργανωθούν οι βιβλιοθηκονόμοι και μέσα από αυτήν την οργάνωση να προδιαγράψουν τον τρόπο της εκπαίδευσης τους. Τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το δικό μας Πανεπιστήμιο, αυτός ο τρόπος ακολουθήθηκε και φαίνεται ότι είναι πολύ πετυχημένος. Ήδη άρχισε η υλοποίηση της εκπαίδευσης από τους ίδιους τους βιβλιοθηκονόμους για τους βιβλιοθηκονόμους.

Βεβαίως, στην εξέλιξη του θα υπάρξουν και προσκεκλημένοι εκπαιδευτές, αλλά φαίνεται ότι πάει πάρα πολύ καλά και ιδιαίτερα με προσέλευση τουλάχιστον 100%. Λέω "τουλάχιστον", γιατί παρουσιάστηκαν και περιπτώσεις ξεχασμένων ανθρώπων, οι οποίοι από μόνοι τους πλέον ήρθαν και είπαν θέλουμε κι εμείς να εκπαιδευτούμε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Θα δώσω το λόγο στην κα Νταή.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Γ. ΝΤΑΗ

Ερώτηση προς τον κ. Παπάζογλου. Θα 'θελα να ρωτήσω ποιο το σκεπτικό αυτών που έκαναν το Οργανόγραμμα που μας παρουσιάσατε; Πού δηλαδή στηρίχτηκε όποιος το έκανε κι έθεσε την Επιτροπή σε παράλληλη θέση με τον Αντιπρύτανη και όχι σε παράλληλη θέση με τον Διευθυντή της Βιβλιοθήκης; Αυτό που θέλω να σας πω εδώ και θα πρέπει να το προσέξετε είναι αν ο Διευθυντής με την Επιτροπή της Βιβλιοθήκης δεν είναι σε καλή θέση, δηλαδή δε συμφωνούν, σκεφτείτε έναν Αντιπρύτανη να βάλλεται από δυο σημεία. Απ' ό,τι τουλάχιστον ξέρω από τη διεθνή βιβλιογραφία, τα αντίστοιχα μοντέλα έχουν το διευθυντή και σε παράλληλη θέση τις επιτροπές και όλα τα άλλα που είναι πάρα πολλά κι έχετε παραλείψει αρκετά. Ή θα πρέπει, γνώμη μου, να βάλετε το Διευθυντή ενδιάμεσο με τον Αντιπρύτανη ή την Επιτροπή. Διαλέξτε το, γιατί θα έχετε μεγάλο πρόβλημα. Γνώμη μου!

Β. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ: Θα απαντήσω στην κα Νταή. Κατ' αρχάς, η Επιτροπή Βιβλιοθήκης, όπως την εμφάνισα στο Οργανόγραμμα και το οποίο είναι απόφαση Συγκλήτου, έχει δουλέψει πάρα πολύ καλά και αρμονικά για χρόνια. Στην Επιτροπή Βιβλιοθήκης συμμετέχει ως ισότιμο μέλος και ο Διευθυντής της Βιβλιοθήκης. Η Επιτροπή Βιβλιοθήκης αποτελείται από τους 9 εκπροσώπους των 9 Τμημάτων του Ιδρύματος, από το Διευθυντή της Βιβλιοθήκης, από έναν εκπρόσωπο διοικητικού, ΕΔΤΠ κι από έναν εκπρόσωπο προπτυχιακών-μεταπτυχιακών σπουδαστών. Πάντοτε υπάρχει αγαστή συνεργασία αυτών. Επιπλέον, με απόφαση της Συγκλήτου, όλες οι Επιτροπές του Ιδρύματος μας ονομάζονται Συγκλητικές Επιτροπές. Αυτό είναι τελευταία απόφαση. Επομένως, η Επιτροπή Βιβλιοθήκης θα ανέβει ακόμα πιο πάνω, θα πάει δίπλα στη Σύγκλητο. Ουσιαστικά, είναι Επιτροπές που εισηγούνται προς τη Σύγκλητο. Γιατί; Με ποιο σκεπτικό έγινε αυτό; Αντίστοιχα υπάρχει Συγκλητική Επιτροπή Προπτυχιακών Σπουδών, Συγκλητική Επιτροπή Μεταπτυχιακών, Συγκλητική Επιτροπή Πανεπιστημιακών Εκδόσεων, Υπολογιστών και Δικτύων κλπ., με το σκεπτικό ότι δεν είναι δυνατόν η Σύγκλητος να ασχολείται με όλα τα θέματα στη λεπτομέρεια που αρμόζει στα θέματα αυτά.

Επομένως, υπάρχουν οι Επιτροπές οι οποίες επικουρούν τη Σύγκλητο στο έργο της, δηλαδή στο να χαράξει πολιτική, διότι αυτό είναι το έργο της Συγκλήτου, δεν είναι τα καθημερινά. Είναι να χαράξει πολιτική για το μέλλον. Και επομένως για να το κάνει αυτό, θα πρέπει να έχει πλήρως τεκμηριωμένες εισηγήσεις και να συζητήσει επί εισηγήσεων. Και αυτές τις εισηγήσεις τις κάνει η Συγκλητική Επιτροπή της Βιβλιοθήκης. Μη φανταστείτε Συγκλητική Επιτροπή Βιβλιοθήκης, όπως πιθανόν να τη φαντάζεστε ή όπως πιθανόν να λειτουργεί σε άλλα Ιδρύματα, όπου αποφασίζει επί καθημερινών πραγμάτων.

Η Συγκλητική Επιτροπή Βιβλιοθήκης του Πολυτεχνείου αποφασίζει επί δύο πραγμάτων και μόνο: -χάραξη πολιτικής, δηλαδή ποια θα είναι η πολιτική για τα ηλεκτρονικά μέσα στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Αυτό συζητάει επί πέντε συνεδριάσεις. Κι επιπλέον, κάνει ορισμένα τυπικά. Ας πούμε το Έργο

του ΕΠΕΑΕΚ, ότι κάθε τι το οποίο πρέπει να κάνει, μια προκήρυξη κλπ. πρέπει να περνάει τυπικά και από την Επιτροπή Βιβλιοθήκης, να εγκρίνεται από εκεί πριν φύγει προς τα έξω. Δεν κάνει καθημερινή διαχείριση, ήρθε ο υπάλληλος αυτός, δεν ήρθε, πήραμε τα βιβλία σωστά, δεν τα πήραμε. Δεν είναι αυτό το έργο της Επιτροπής Βιβλιοθήκης. Και σας λέω ότι σε θέση θ' ανέβει μια πιο πάνω. Θα πάει ακριβώς τώρα δίπλα στη Σύγκλητο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Τζεκάκης θέλει να συμπληρώσει κάτι.

Μ. ΤΖΕΚΑΚΗΣ: Όπως είπε και ο κ. Μανωλίκας, πρέπει να λαμβάνουμε πάντα υπόψη τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν σε κάθε ίδρυμα, όπως επίσης και τις ισορροπίες, όπως επίσης και τις προσωπικότητες οι οποίες δρουν, διότι αυτά επηρεάζουν άμεσα τη λειτουργία της βιβλιοθήκης.

Και αυτό που είπε ο κ. Παπάζογλου αποτελεί μια πρόταση. Εγώ έχω προβληματιστεί πάρα πολύ στο θέμα σχέσεων επιτροπής βιβλιοθήκης και διευθυντή. Σύμφωνα με το μοντέλο στο οποίο εγώ καταλήγω, ο διευθυντής συμμετέχει στην επιτροπή βιβλιοθήκης, αλλά δεν ψηφίζει. Γιατί; Διότι ουσιαστικά ο διευθυντής θα είναι μια ψήφος μέσα στην επιτροπή βιβλιοθήκης. Μια επιτροπή βιβλιοθήκης σαν αυτή που προτείνει ο κ. Παπάζογλου είναι 8/μελής επιτροπή. Που σημαίνει, δηλαδή, ότι ο διευθυντής ψηφίζει και είναι ένας από τους οκτώ.

Εμένα δε θα με εξυπηρετούσε ένα τέτοιο σχήμα. Θα ήθελα το διευθυντή να μην ψηφίζει, για να μην είναι υπεύθυνος για την απόφαση της επιτροπής, για να μπορεί να αποστασιοποιείται ορισμένες φορές από την επιτροπή και, όπου υπάρχει διαφωνία, να υπάρχει δυνατότητα να αναφέρονται και τα δύο σώματα, και ο διευθυντής και η επιτροπή στην πρυτανεία ή τη σύγκλητο. Αυτό είναι ένα άλλο σχήμα. Δεν υποστηρίζω, δεν ισχυρίζομαι ότι αυτό είναι το πιο σωστό, αλλά με προβληματίζει πάρα πολύ έντονα με βάση τις δικές μου εμπειρίες, οι οποίες μπορεί να είναι εντελώς διαφορετικές από τις εμπειρίες που έχουν στο Πολυτεχνείο ή στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Μ' έχει προβληματίσει πάρα πολύ αυτός ο τρόπος σχέσης.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Η κα Νίκη Ζαχιώτη έχει το λόγο.

Ν. ΖΑΧΙΩΤΗ: Νομίζω ότι πολλές φορές μπλέκουμε και παγιδευόμαστε μέσα σε μοντέλα και σε έτοιμες λύσεις, λες και θεραπεύουν πάσαν νόσον. Οι βιβλιοθήκες της εκπαίδευσης -εγώ θέλω έτσι να κάνω αυτό το ξεκαθάρισμα, όταν μιλάω για βιβλιοθήκες της εκπαίδευσης, μιλάμε για το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα- δεν μπορεί να είναι κάποιος οργανισμός ξεχωριστός από το πρόγραμμα το εκπαιδευτικό, από το χώρο τον εκπαιδευτικό, από τους στόχους που έχει το κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα, από τις προοπτικές που έχει το κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα. Εκεί συντάσσεται λοιπόν η βιβλιοθήκη και υπηρετεί αυτούς τους στόχους. Εκείνο που θεωρώ αναγκαίο είναι η πάρα πολύ καλή συνεργασία. Για παράδειγμα, στη δική μας την περίπτωση, την Επιτροπή Βιβλιοθήκης -την αναφέρω σαν παράδειγμα- τη θεωρούμε σαν τον αγωγό μιας αμφίδρομης πληροφόρησης, που είναι αναγκαία για να ξέρει και η Βιβλιοθήκη και η κοινότητα τι γίνεται. Μόνο γι' αυτό.

Ήθελα να πω επίσης ότι η λύση του κάθε προβλήματος επιδιώκεται στο βαθμό της γνώσης του. Και θέλω να απαντήσω στην κα Μαρούλη που επιμένει στο πώς γίνεται η εκπαίδευση του προσωπικού και ποιος αποφασίζει. Και γιατί να είναι ο υπεύθυνος της βιβλιοθήκης εκείνος που μπορεί να ξέρει τις ανάγκες του προσωπικού και να μην είναι εκείνος που τις ξέρει καλύτερα ή... Σε κάθε περίπτωση διαφέρουν. Εκείνο που μπαίνει σα γενική γραμμή είναι -και αναγνωρίζεται απ' όλους- ότι χρειαζόμαστε επιμόρφωση σε πολύ τακτά διαστήματα και όποτε είναι αναγκαίο. Και λέω, για παράδειγμα, μια τάση που δίνουμε εμείς είναι οι εργαζόμενοι στη Βιβλιοθήκη να παρακολουθούν μαθήματα στη Σχολή μας. Δεν ξέρω αν γίνεται σε κάποιο άλλο, και το θεωρώ πάρα πολύ χρήσιμο. Είναι κάποιου είδους εκπαίδευση και αυτή. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Ζάχος έχει το λόγο.

Γ. Κ. ΖΑΧΟΣ: Ως προς το θέμα που έβαλε η κα Νταή, εκτιμώ κι εγώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό. Η άποψη μου είναι ότι πράγματι η επιτροπή βιβλιοθήκης θα πρέπει να υπάρχει σε παράλληλη σχέση και σε επικοινωνία και με το ρόλο το συμβουλευτικό και της διαμόρφωσης της πολιτικής. Ως προς το συμβουλευτικό της χαρακτήρα προς τη βιβλιοθήκη θα είναι σε παράλληλη σχέση με το διευθυντή της βιβλιοθήκης. Ως προς το θέμα του καθορισμού πολιτικής κλπ., προφανώς θα πρέπει να πηγαίνει η αναφορά προς τη σύγκλητο ή τα όργανα που ασκούν πολιτική. Σ' αυτό το σημείο πραγματικά κι εγώ θα συμφωνούσα ότι η σχέση θα πρέπει να ήταν σ' αυτό το επίπεδο.

Κι επίσης, συμφωνώ και με τον κ. Τζεκάκη ότι ο διευθυντής της βιβλιοθήκης δε θα πρέπει να έχει δικαίωμα ψήφου μέσα στην επιτροπή βιβλιοθήκης. Από τη στιγμή που είναι ένα όργανο στο οποίο καταθέτεις ζητήματα και λες "αποφασίστε γι' αυτό", περιμένεις την απόφαση αυτού του οργάνου. Δεν μπορεί κι εσύ να συμμετέχεις μέσα στην ίδια τη διαδικασία λήψης απόφασης.

Τώρα, εκείνο που με προβληματίζει σ' αυτό το θέμα των επιτροπών αυτών είναι το πολυπρόσωπο το οποίο έχουν. Το οποίο, όπως βλέπουμε, αν πάρεις σε κάθε τμήμα, ένας εκπρόσωπος τμήματος και εκπρόσωποι φοιτητών και εκπρόσωποι των εργαζομένων κλπ., πραγματικά γίνεται πολύ πολυπρόσωπο το όργανο, με αποτέλεσμα, υποπτεύομαι, ότι θα δημιουργούνται προβλήματα στη λειτουργία του. Γι' αυτό θα πρέπει ίσως να δει κανείς μέσα σ' αυτό το όργανο να βγάλει - κάποια εφορία θα τη λένε- εν πάση περιπτώσει, κάποιο μικρότερο ενδεχομένως όργανο, που άμεσα να απαντάει σε ερωτήματα που θα του τίθενται.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Βλάχος έχει το λόγο. **ΕΡΩΤΗΣΗ:** Ν. ΒΑΑΧΟΣ

Να πάρω την ευκαιρία, κα Συνέλλη, να συγχαρώ τους οργανωτές για την ωραία στιγμή που μας δίνετε. Είναι η πρώτη φορά που έρχομαι στο Συνέ-δριό σας και χαίρομαι ιδιαίτερα, διότι είναι ένας χώρος κι ένας αγώνας που

κάνετε, που πιθανώς αν κερδίσουμε -και θα αγωνιστούμε να κερδίσουμε-να βοηθήσει την πατρίδα μας και τα πανεπιστήμια μας να γίνουν πολύ πιο ανταγωνιστικά, ακόμα πιο ανταγωνιστικά απ' ό,τι είναι στον 21ο αιώνα.

Δυο σύντομες ερωτήσεις και θα σταματήσω. Θα ήθελα να ρωτήσω τους ειδήμονες. Δεν είμαι τόσο ειδικός σε βιβλιοθήκες. Αγωνίζομαι για τις βιβλιοθήκες. Η πρώτη ερώτηση είναι η εξής. Πώς εσείς βλέπετε το χειρισμό των εξωπανεπιστημιακών μιας περιοχής, όπως π.χ. το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας; Πώς βλέπετε εσείς να μεταχειριζόμαστε αυτούς τους ανθρώπους, οι οποίοι είναι ερευνητές, μελετητές, ιστορικοί αναδίφοι, αναδιφούν διάφορα, οτιδήποτε από την περιοχή μας; Πώς εσείς νομίζετε ότι θα πρέπει να τους μεταχειριστούμε;

Η δεύτερη ερώτηση έχει σχέση με κάποια άλλη λειτουργία της βιβλιοθήκης, που είμαι σίγουρος θα υπάρχει μέσα στους κανονισμούς σας, αλλά επειδή είμαι άπειρος, θα ήθελα να το ακούσω ξανά. Πώς βλέπετε τον οργανισμό, το όργανο της βιβλιοθήκης να λειτουργεί για την ανέλιξη την πολιτιστική και την εν γένει ανάπτυξη μιας περιοχής και συγκεκριμένα της περιοχής Θεσσαλίας, που κατά πολλούς θεωρείται μια Σαχάρα τεχνολογική -δε θα την έλεγα πολιτιστική, γιατί έχει αρκετή πολιτιστική κίνηση η Θεσσαλία- αλλά θα σας παρακαλούσα, δώστε μας κάποιες κατευθύνσεις πώς πρέπει να χειριστούμε το κοινό και πώς πρέπει να συμμετέχουμε εμείς με αυτό το όργανο της βιβλιοθήκης στη γενικότερη ανάπτυξη μιας περιοχής στην οποία έτυχε να λειτουργούμε; Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Ζάχος έχει το λόγο.

Γ. Κ. ΖΑΧΟΣ: Είναι πολύ ενδιαφέροντα τα θέματα αυτά που έβαλε ο κ. Βλάχος. Ένας εσωτερικός κανονισμός βιβλιοθήκης θα πρέπει να αντιμετωπίζει και το πρώτο ερώτημα το οποίο βάλατε σχετικά με τους εξωτερικούς χρήστες, όπως θα πρέπει να δηλώνει τελικά ποιοι επιτρέπονται να κάνουν χρήση αυτής της βιβλιοθήκης. Σ' αυτό το πλαίσιο, η βιβλιοθήκη λόγω της φύσης της πρέπει να είναι ανοιχτή σε όλους. Έχει να παίξει ένα σημαντικό ρόλο και στην πολιτιστική αναβάθμιση όλης της περιοχής και, εν πάση περιπτώσει, να βοηθήσει ερευνητές κάθε μορφής.

Για μένα για παράδειγμα -το 'χω δηλώσει και άλλες φορές- μια βιβλιοθήκη ιατρικής δεν είναι μόνο για τους διδάσκοντες ή για τους φοιτητές ή για τους γιατρούς της περιοχής αλλά είναι ακόμα και για έναν ασθενή, ο οποίος θα πάει να βρει να διαβάσει για κάτι που τον απασχολεί. Γι' αυτόν το λόγο η βιβλιοθήκη θα πρέπει να είναι ανοιχτή. Σαφώς μέσα σ' έναν κανονισμό θα πρέπει να έχεις οριοθετήσει αυτή την κατηγορία χρηστών, πώς την αντιμετωπίζεις ως προς το αν δανείζει βιβλία, πόσα δανείζει, με ποιον τρόπο κάνει την καταγραφή χρηστών της βιβλιοθήκης.

Για την πολιτιστική λειτουργία της βιβλιοθήκης, προσωπικά μ' έχει απασχολήσει αυτό το ζήτημα και πραγματικά πιστεύω σε περιοχές που είναι απομακρυσμένες, και η βιβλιοθήκη ενός πανεπιστημίου είναι η μεγαλύτερη βιβλιοθήκη -και είναι τις περισσότερες φορές η μεγαλύτερη βιβλιοθήκη

μιας περιοχής- κανονικά θα πρέπει να δούμε λειτουργίες ένταξης της βιβλιοθήκης μέσα στο πολιτιστικό γίγνεσθαι της περιοχής.

Αυτοκρινόμενος, αν θέλετε, δε νομίζω ότι η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έχει παίξει μέχρι τώρα κάποιο σημαντικό ρόλο, αλλά πραγματικά αυτό θα πρέπει να το δει κανείς μέσα από εκδηλώσεις κοινές με άλλες βιβλιοθήκες, μέσα από συνεργασία με άλλες βιβλιοθήκες της περιοχής ή και άλλους πολιτιστικούς φορείς, ώστε να αναδειχθεί και ο πολιτιστικός ρόλος της βιβλιοθήκης. Κάπου μείναμε λίγο ξεροί, κάπου φεύγουμε και βλέπουμε τη βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου ότι είναι μόνο για φοιτητές, για πανεπιστημιακούς. Αλλά πρέπει να δούμε και αυτόν το ρόλο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Η κα Ζαχιώτη έχει το λόγο.

Ν. ΖΑΧΙΩΤΗ: Εγώ επιμένω στον έναν ρόλο του πανεπιστημίου, την παρέμβαση του δηλαδή μέσα στην κοινωνία. Από τη στιγμή που το πανεπιστήμιο παρεμβαίνει -και θέλω να ρωτήσω- το Πανεπιστήμιο, για παράδειγμα, της Θεσσαλίας ή κάθε πανεπιστήμιο δεν έχει στους στόχους του την κοινωνική προβολή, την κοινωνική παρέμβαση;

Έτσι αυτονόητα, επειδή η βιβλιοθήκη είναι ενταγμένη, υποχρεούται να κάνει κι εκείνη το ίδιο. Αλλά πέρα από την πολιτιστική παρέμβαση, και νομίζω ότι τίγεται ένα θέμα που μου γεννάει το ερώτημα: "Είναι οι πανεπιστημιακές μας βιβλιοθήκες κλειστές;" Και πέρα από αυτό, θεωρώ ότι καμία δεν είναι κλειστή. Θα πρέπει να εκμεταλλευτούμε αυτήν την ευκαιρία οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες, για να συνδεθώ λίγο με τη συναδέλφισσα την κα Τοράκη, και να συνδεθούμε όχι μόνο σαν πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες. Να συνδεθούμε σαν ειδικές βιβλιοθήκες επί μέρους με τις ειδικές βιβλιοθήκες της περιοχής και γενικά της Ελλάδας στα πλαίσια αυτής της συνεργασίας που είναι απαραίτητη. Απαραίτητη και για το ίδιο το πανεπιστήμιο, όχι μόνο σαν προσφορά του πανεπιστημίου προς την κοινωνία! Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Τζεκάκης έχει το λόγο.

Μ. ΤΖΕΚΑΚΗΣ: Σ' ένα μεγάλο ποσοστό με κάλυψε η Νίκη. Είναι ένα τεράστιο θέμα και πρέπει να πούμε ότι το θέμα τίθεται διαφορετικά στα περιφερειακά πανεπιστήμια και διαφορετικά στα πανεπιστήμια της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Για μένα ο ρόλος των περιφερειακών πανεπιστημίων δεν ήταν μόνο να κάνουν σχολές και τμήματα για να πηγαίνουν οι φοιτητές, ώστε οι ντόπιοι εκεί πέρα να νοικιάζουν τα δωμάτια τους και να 'χουν κίνηση τα εστιατόρια και οι καθηγητές να μετακινούνται με τα καράβια ή τα αεροπλάνα και να κάνουν το μάθημα σε 2 μέρες.

Δυστυχώς όμως αυτή είναι η κατάσταση. Το αποτέλεσμα είναι ότι δημιουργείται γκέτο. Η ακαδημαϊκή κοινότητα δεν παρεμβαίνει στην τοπική κοινότητα κι εδώ νομίζω ότι ο ρόλος της βιβλιοθήκης μπορεί να είναι αποφασιστικός. Και θα μπορούσε αυτό το πράγμα να θεσμοθετηθεί και μέσα από τον οργανισμό. Π.χ. με τον Αντιπρύτανη μου είχα μια διαμάχη, όταν επέμενα ότι μέσω της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου πρέπει να ενωθούν οι δημόσιες και κεντρικές βιβλιοθήκες της Κρήτης και να παρέχεται ελεύθερη πρόσβαση

στους χρήστες των βιβλιοθηκών αυτών στο Internet και στο δίκτυο του Πανεπιστημίου. Και επιμένω ότι αυτό πρέπει να γίνει, διότι στο κάτω-κάτω οι φοιτητές που χρησιμοποιούν τη δική μου τη Βιβλιοθήκη χρησιμοποιούν επίσης πάρα πολύ συχνά και τις δημόσιες και τις κεντρικές βιβλιοθήκες.

Και μάλιστα, σε μια άλλη πρόταση που είχα κάνει είχα πει ότι τα περιφερειακά πανεπιστήμια θα πρέπει να είναι τα κέντρα του δικτύου των βιβλιοθηκών μέσα στην περιφέρεια. Δηλαδή, π.χ. η περιφέρεια της Κρήτης που είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα, που είναι μια συγκεκριμένη περιοχή, θα μπορούσε το Πανεπιστήμιο ή το Πολυτεχνείο να είναι επικεφαλής του δικτύου των βιβλιοθηκών της Κρήτης. Και αυτό το ίδιο θα μπορούσε να γίνει με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το Πανεπιστήμιο Πατρών και τα άλλα Πανεπιστήμια.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Η κα Στέλλα Κορομπίλη έχει το λόγο.

Σ. ΚΟΡΟΜΠΛΗ: Σχεδόν καλυπτόμαστε, αλλά να πω ότι έτσι κι αλλιώς σαφώς είναι στόχος κάθε βιβλιοθήκης να είναι και ανοιχτή σε όλους τους χρήστες αλλά και να επιτελέσει και κάποιο πολιτιστικό έργο. Τώρα, από 'κει και ύστερα, δεν μπορείς να δώσεις οδηγίες για καμία βιβλιοθήκη. Πιστεύω ότι είναι θέμα τοπικών παραγόντων, είναι θέμα ειδικών συνθηκών που υπάρχουν σε κάθε βιβλιοθήκη, είναι και θέμα προτεραιοτήτων. Ο στόχος ο απώτερος είναι αυτός. Αν μπορεί σ' αυτή τη φάση, το βάζει. Αν όχι, βλέπει τις προτεραιότητες του και βλέπει ποιο είναι αυτό που θα ξεκινήσει και πώς θα συνεχίσει. Οδηγίες δε νομίζω ότι υπάρχουν συγκεκριμένες που μπορεί να δώσει κανείς.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Θ. ΣΤΑΘΟΥΛΙΑ

Πολιτισμός μιας χώρας είναι τριακόσια πράγματα κι ένα από τα τριακόσια ή τα χίλια τριακόσια είναι και η βιβλιοθήκη. Η Ελλάδα του μεταπρατικού καπιταλισμού δεν πρόλαβε να φτιάξει βιβλιοθήκες. Έφτιαξε άλλα πράγματα. Έφτιαξε Ολυμπιάδες κλπ. Δεν έφτιαξε βιβλιοθήκες. Μια βιβλιοθήκη δεν είναι υπόθεση οδηγίων. Έχει κατ' αρχήν να υπηρετήσει την κοινότητα της και ως έτσι, ως αυτός ο ρόλος, είναι κατ' αρχήν δυναμικός. Επεμβαίνει στην κοινωνία, αλλάζει τους συσχετισμούς, αλλάζει τα μερίδια του πολιτισμού μέσα στην κοινωνία, κατανέμει πολιτισμό, διοχετεύει πολιτισμό και συντονίζει τα πολιτιστικά δρώμενα. Ως εκ τούτου, δεν έχουμε εμείς ως βιβλιοθηκάριοι να πάρουμε συνταγές. Έχουμε να δράσουμε μέσα σε βιβλιοθήκες, που θα τις φτιάξουμε να ξεπεράσουν τα μεταπρατικά χαρακτηριστικά μιας φτωχής κοινωνίας. Ευχαριστώ.